

“La veu em frisa”

(Montserrat Abelló)

10 anys

Sant Jordi 2020

SUMARI

1. La veu em frisa (poema de Montserrat Abelló)	2
2. Les aventures del cavaller Kosmar [fragments] (Joan Perucho)	3
3. La perera grossa (conte de Christoph von Schmid)	4
4. Marieta Cistellera (cançó tradicional de Sant Jordi)	5
5. Reflexió de Pau Casals (recollida per Àlex Rovira)	6
6. [Poema sense títol] (Palmira Jaquetti)	7
7. El nen que sempre deia no (conte de M. Gallardo i V. Bermejo)	8
8. [Fabra Ilaminer] (Rosa M. Piñol)	9
9. Podries (poema de Joana Raspall)	10
10. El pacte dels gossos i els gats (Joan Amades)	12
11. Els dos ases (faula d'Isop)	13
12. Ajagut a la platja (Josep Carner)	14
13. Els anys del dimoni (Joan Amades)	15
14. Els balnearis [fragments] (Joan Perucho)	16
15. [El cavallet de Capçanes] (text adaptat de la <i>Guia del Priorat</i>)	17
16. Els set criats (Joan Amades)	18
17. Compare llop i el gos (conte de Miquel Desclot)	19
18. La mona i el dofí (faula de Lafontaine)	20
19. Lletania de la mare (poema de Joana Raspall)	21
20. La llegenda de Sant Jordi (Elisabet Abeyà i Caterina Valriu)	22

TEXT NÚM. 1

LA VEU EM FRISA (de Montserrat Abelló)

La veu em frisa.

I em pregunto quin seny
m'obre al camí

fins a l'extrem ocult
on regna el sentit,
i no deixa que estranys

pressentiments se m'enduguin
enllà del llindar
de la bogeria.

Perquè ja fa massa anys
que espero i el temps
se m'ha fet extrem. I ja no sé...

Potser és la força del costum
el que em manté o aquella espurna
d'esperança que no em deixa.

I tossuda m'aferro a
aquestes mans que escriuen
sense gosar mirar-les.

Montserrat Abelló. "La veu em frisa", dins *Són màscares que m'emprovo. Al cor de les paraules: obra poètica 1963-2002*. Barcelona: Proa, 2012, pàg. 265.

TEXT NÚM. 2

LES AVENTURES DEL CAVALLER KOSMAS [Fragments] (Joan Perucho)

Antioquia era com la Rosa de Jericó. Lluminosa, perfumada pels records de la infància, protegida per les muralles d'or de la tendresa, romania girada vers el refinament de l'Imperi, mentre les lletres de l'alfabet grec eren apreses com un luxe a les escoles junt als preceptes de la Didascàlia i la Didakhè. Hom repetia el *Pater* tres vegades al dia, car era evidentíssim que “teu és el poder i la glòria en els segles”. La doxologia sortia dels llavis, elevant-se com un aeri *fumetti*, cap al cel sense núvols, travessant la mar vers les illes blanques, vers la ciutat del Corn d'Or, la Roma Nova.

Una mica melancòlic, el nostre cavaller volgué reveure la gran mansió dels pares, única cosa que restava del seu món familiar, edificada vora l'Oront, voltada de jardins. La ciutat li fugia als peus, encerclada per boscos de moreres que s'obrien somniosament per a deixar pas al camí d'entrada a la Porta de Sant Pau. La murada fortificada era molt extensa, però el nucli de població es veia reduït, en comparació amb els enormes massissos de moreres que hom veia rera les muralles.

[...]

Kosmas va empènyer el cancell i entrà al jardí selvàtic, abandonat. Una espessa acumulació d'arbusts i lianes barraven el pas al visitant o almenys, li feien l'entrada dificultosa. Cercà el camí que duia a l'estany dels peixos d'aigua dolça, gairebé ocult per la malesa, i trobà restes del bassiol, amb els mosaics esberlats, coberts d'una capa petrificada de llim verdós. Més enllà hi havia el cenacle on, a les tardes, la dolça Florentina li ensenyava l'Evangelí i d'on arrencava la petita avinguda cap al porxo de la casa i la terrassa on cosien les germanes amb les amigues. A través de les fulles del *cupressus macrocarpa*, pujava l'aroma del taronger silvestre i s'hi veien els rosers, que estimaven els poetes llatins tant com la vinya emparrada, i els raïms de color d'ambre.

Joan Perucho. *Les aventures del cavaller Kosmas.* Barcelona: Planeta, 1981, pàg. 173-174.

TEXT NÚM. 3

LA PERERA GROSSA (de Christoph Von Schmid)

El vell Robert s'estava assegut a l'ombra de la perera grossa del davant de casa seva. Els seus nets en menjaven peres i no sabien prou com lloar-les.

Llavors l'avi els va dir:

-Ara us contaré com aquest arbre va venir ací. Heus ací que una vegada, i d'això fa més de cinquanta anys, jo m'estava dret ací mateix on ara hi ha l'arbre, on llavors quedava un espai buit, i em planyia de la meva pobresa al veí. "Estaria ben content -deia jo- si tan sols podia augmentar en cent duros la meva hisenda". El veí, que era una home sensat, em va dir: "Això ho pots aconseguir ben fàcilment si t'hi saps aplicar de seguida. Mira, aquí mateix on tens els peus hi ha més de cent duros amagats a la terra. Fes per manera d'haver-los".

Llavors jo era un jove de poc enteniment i, entrada la nit, vaig cavar un gran clot a terra, però, amb un gran disgust per la meva banda, no hi vaig trobar ni un sol duro.

Quan, l'endemà, el veí va veure el clot, va esclafir a riure i em va dir: "Oh, pobre noi; aquesta no és la manera! Et donaré un plançó de perera; el plantes al clot que has fet i d'ací a uns quants anys els duros s'hi deixaran veure".

Vaig plantar el jove plançó a la terra. Amb la meva cura va créixer i esdevingué l'arbre esplèndid que teniu davant la vista. Els fruits sabrosos que ha anat fent durant tants anys m'han donat molt més dels cent duros desitjats, i encara queda sempre l'arbre que continua rendint. Per això no he oblidat mai la dita del veí prudent. Teniu-la vosaltres també en compte:

"El guany més segur, el porten el treball i l'enginy."

Christoph Von Schmid. "La perera grossa" dins *Contes curts* de la col·lecció La Foradada. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, pàg. 87 i 88.

TEXT NÚM. 4

MARIETA CISTELLERA (del llibre *D'abans... i d'ara. Recull de cançons*)

Marieta
cistellera,
tu que en saps de fer cistells,
me'n faràs una cistella
per anar a collir clavells.
La cistella la faria
de bon grat galant fadrí.
La cistella la faria
si els clavells fossin per mi.

Una rosa en tens en aigua
i un clavell en tens en fresc.
La rosa és per Sant Jordi
i el clavell per al meu promès.

Del llibre *D'abans... i d'ara. Recull de cançons*. La Canonja: Centre d'Estudis Canonjins Ponc de Castellví, 1999, pàg. 108.

TEXT NÚM. 5

REFLEXIÓ DE PAU CASALS

Cada segon que vivim és un moment nou i únic de l'univers,
un moment que no tornarà mai més...

I què és el que ensenyem als nostres fills?

Doncs els ensenyem que dos i dos són quatre,
que París és la capital de França.

Quan els ensenyarem, a més a més, què són?

A cadascun d'ells li hauríem de dir: Saps què ets?

Ets una meravella. Ets únic.

Mai abans no hi havia hagut cap altre infant com tu.

Amb les teves cames, els teus braços, amb l'habilitat dels teus dits,
amb la teva manera de moure't.

Potser arribis a ser un Shakespeare, un Miquel Àngel, un Beethoven.

Tens totes les capacitats.

Sí, ets una meravella.

I quan creixis, seràs capaç de fer mal a un altre que
sigui, com tu, una meravella?

Has de treballar –igual com tots hem de treballar–
per fer el món digne dels seus fills.

Àlex Rovira. Selecció d'Àlex Rovira. *Paraules que curen.* Barcelona:
Plataforma Editorial, 2008, pàg. 130 i 131.

TEXT NÚM. 6

POEMA SENSE TÍTOL (de Palmira Jaquetti)

Em lliga la beutat de cada flor,
de cada crit d'ocell la imprevisible
dolcíssima sorpresa i el periple
dels sols i de les llunes donant to
a l'amorosa brega. Tot és bo,
tota cosa em doblega i en mi fibla
la corda greu de l'ànima sensible
que en mi es retorna bella, al bell ressò.
I a migdia les ombres ajudant-se
bressaven l'hora lleu i el món en dansa
detenta una veu sola i tot és u.
Tot és veu d'una joia al pit madur,
tota veu és un crit que se m'emmena
i els ulls clouen un llac de llum serena.

Palmira Jaquetti. [“Em lliga la beutat de cada flor”] [en línia] Barcelona: Departament de Cultura, [20 de març de 2020] [consulta: 20 d'abril de 2020]. Disponible a <https://cultura.gencat.cat/ca/temes/commemoracions/2020/anypalmirajaquetti/mirades/escriptora/>

TEXT NÚM. 7

EL NEN QUE SEMPRE DEIA NO (de Miguel Gallardo i Victoria Bermejo)

Hi havia un nen, aquí en aquesta ciutat, que tenia un problema molt gros: deia que *no* a tot, estava obsessionat pel no. Em penso que es deia Daniel, sí, Daniel.

Al principi, els seus pares i els seus professors no hi donaven importància però, quan va començar a passar el temps i els nen continuava contestant que no a tot, van decidir posar-lo a mans d'especialistes.

Van cridar un preguntador, que li va fer milers de preguntes: “¿Com et dius?, ¿ets un nen?, ¿t'agrada jugar a futbol?”. En fi, va provar un munt de preguntes i res, el nen deia que no, que no i que no. Van provar amb un il·lusionista, un personatge que només donava idees que fessin molta il·lusió. L'il·lusionista li va proposar coses a les quals qualsevol nen que estigués bé del cap hauria contestat afirmativament. “¿T'agradaria anar al parc d'atraccions? ¿Vols que aparegui una tortuga?” No hi havia res a fer, que no, que no i que no.

Van consultar un psicòleg, que l'únic que va poder dir és que era importantíssim que el nen digués que sí almenys una vegada i que d'aquesta manera es curaria, veuria que no passava res i que era molt millor poder dir sí que no.

Els pares, els oncles i els mestres van provar desesperats tota mena de preguntes: “¿Et ve de gust un gelat?, ¿t'agradaria anar a veure *Cent un dàlmates*?, ¿vols sortir al pati?”. Res de res. El nen va dir no.

Fins que un dia, el seu germà, ja tip de tanta gent preguntant, va dir:

–Jo ho puc solucionar.

Tots es van quedar de pedra.

–¿Com? –van preguntar.

–És molt fàcil, deixeu-me fer a mi.

Es va asseure davant del seu germà, tots estaven callats i amb els ulls molt oberts, i li va dir molt seriós:

–Digue'm la veritat, Daniel, ¿t'estaràs tota la vida dient que no a tot?

En Daniel, sense adonar-se del que contestava, ràpidament va respondre: sí. Tots van començar a aplaudir com bojos. I així es va curar de l'estranya mania de dir que no.

A vegades val més una bona pregunta, que milers de promeses.

TEXT NÚM. 8

[Fabra llaminer]

(Fragment del llibre *Pompeu Fabra, el meu pare. Records personals de Carola Fabra* de Rosa M. Piñol)

El meu pare no cuinava mai, però li agradava menjar; sobretot, era molt llaminer. Una vegada va fer un concurs, a casa de la germana d'en Guarro, el del paper. Ja dic que al meu pare li agradaven molt els dolços, i hi havia un senyor que a Barcelona tenia fama de ser molt llaminer. La Guarro, que els coneixia tots dos, va dir que els convidava a sopar, només a base de dolç. Els entremesos eren dolços, les olives, de massapà, hi havia fruites confitades amb braç de gitano. I vi dolç, que el meu pare no podia suportar. Ah, i cafè amb sucre. A les postres l'altre es va rendir i el meu pare va continuar menjant, fins i tot va prendre un licor dolç. No podia empassar-se res més. Volia veure qui era el campió. Va guanyar el meu pare.

Rosa M. Piñol. *Pompeu Fabra, el meu pare* (fragment). Barcelona: La Campana, 1991, pàg. 48.

TEXT NÚM. 9

PODRIES (de Joana Raspall)

Si haguessis nascut
en una altra terra,
podries ser blanc,
podries ser negre...
Un altre país
fóra casa teva,
i diries "sí"
en una altra llengua.
T'hauries criat
d'una altra manera.
Més bona, potser.
Potser més dolenta.
Tindries més sort
o potser més pega...
Tindries amics
i jocs d'una altra mena;
duries vestits
de sac o de seda,
sabates de pell
o tosca espardenya,
o aniries nu
perdut per la selva.
Podries llegir
contes i poemes,
o no tenir llibres
ni saber de lletra.
Podries menjar
coses llamineres
o només crostons

secs de pa negre.
Podries... podries...

Per tot això pensa
que importa tenir
les mans ben obertes
i ajudar qui ve
fugint de la guerra
fugint del dolor
i de la pobresa.

Si tu fossis nat
a la seva terra
la tristesa d'ell
podria ser teva.

Joana Raspall. "Podries", dins *Com el plomissol: poemes i faules*, Barcelona: La Galera, 1998, pàg. 98-99.

TEXT NÚM. 10

EL PACTE DELS GOSSOS I DELS GATS (de Joan Amades)

Entre els gossos i gats sempre hi havia hagut fortes palestres, perquè uns i altres es creien amb dret de poder menjar tot el que trobaven. Després de moltes baralles, una vegada van decidir arribar a un pacte i van convenir que els gossos es menjarien els ossos i els gats les espines. Per tal de donar més formalitat al que convenien, van firmar un paper que deia: «Per als gossos seran els ossos i les espines per als gats.» Va passar molt de temps; les generacions que havien arribat a l'avenença feia temps que eren mortes, i els gossos, fent abús de la seva força, més gran que la dels gats, es menjaven tot el que trobaven sense recordar-se de les pobles mixetes. Els gats protestaven i tot era dir que tenien un paper firmat en què els gossos es comprometien a respectar-los les espines, però els gossos no s'entien de raons i s'ho menjaven tot. Irrats, els gats decidiren treure el document, que tenien guardat en una caixa tancada amb set panys i set claus. Però fou el bo del cas que les rates havien rosegat el paper i s'havien menjat les dues darreres paraules de la frase que deia el dret dels gats, i llegit solament el document davant de la plana major de gats i gossos, resultà que deia: «Per als gossos seran els ossos i les espines...» I des d'aleshores els gossos van agafar encara més fums i van abusar encara més dels pobres gats.

I la fúria dels gats contra les rates, causants de la seva dissort, va ésser tanta, que hom diu que d'ací ve que els gats els tinguin tanta quimera i que les persegueixin i se les mengin així que les poden agafar.

Joan Amades. "El pacte dels gossos i dels gats", dins *Folklore de Catalunya. Rondallística*. Barcelona: Edicions Selecta, 1982 (2a edició), pàg. 870 i 871.

TEXT NÚM. 11

ELS DOS ASES (d'Isop)

Dos ases anaven fent camí. L'un carregat de sal i l'altre d'esponges. De cop i volta van veure que un riu els barrava el pas, i no van saber què fer.

Van rumiar-s'ho una bona estona, aturats a la riba, fent plans i més plans sobre com travessar-lo. Per fi l'ase carregat de sal va voler passar per sobre d'unes lloses que hi havia; però es va entrebancar, i va caure a l'aigua amb tota la càrrega que duia.

Quan es va aixecar s'adonà, amb molta alegria, que l'aigua havia dissolt la sal i ja no havia de carregar tant de pes. D'aquesta manera li va ser molt fàcil arribar a l'altra banda.

L'ase que s'ho contemplava de l'altra riba estant, va voler tenir la mateixa bona sort del seu company, i es va tirar de dret a l'aigua amb tot el que portava.

Però les esponges, plenes d'aigua, havien augmentat tant de pes, que li era impossible sortir del riu; i malgrat els seus molts esforços, el corrent del riu i la càrrega van poder més que ell, i va morir ofegat.

El remei que a mi m'ha curat,
A tu et pot deixar malparat.

Isop. "Els dos ases", dins *Faules d'Isop i La Fontaine*. Madrid: Susaeta ediciones, sa, 1999, pàg. 75.

TEXT NÚM. 12

AJAGUT A LA PLATJA

(de Josep Carner)

No hi ha lleure infinit sinó a la platja:
mar al davant, us lleva tot esment,
i és el seguir una vela bo i jaient
la cosa més remota d'un viatge.

L'onada acanalada, tendrament
es desfà al vostre peu, com en servatge;
us volta la llum viva del celatge
i passen núvols i batecs de vent.

I, alliberats del dubte i l'aventura,
tota poquesa i to enyor cessat,
rebeu un pur secret de la natura

en els ulls i en el cor, de bat a bat,
l'indefinit somriure del que dura:
els canvis tot voltant la identitat.

Josep Carner. "Ajagut a la platja", dins *Poesia: Mar*, 1957 [en línia]. [Palma de Mallorca]: Poeteca. Fundació Mallorca Literària, 2019 [consulta: 20 d'abril de 2020]. Disponible a <<http://poeteca.cat/ca/poema/1147>>

TEXT NÚM. 13

ELS ANYS DEL DIMONI (de Joan Amades)

Heus aquí que, una vegada, hi havia un jugador qui, desesperat per haver perdut tant com tenia, es va donar al dimoni. En acostar-se el dia que el diable havia d'emportar-se'l, el jugador estava tot trist.

En presentar-se-li en Banyeta, aquest, per riure-se'n, li digué:

–Si endevines quants anys tinc, et perdonaré l'haver de venir amb mi.

El jugador, tot amoïnats, no parava de preguntar a tothom l'edat del dimoni. Un dia ho va saber la seva àvia, i li va dir que no s'hi amoïnés; que ella, amb enginy, li ho faria dir.

Arribat el dia, en comptes del jugador, al diable se li presentà la vella, tot reganyant les natges. Quan el diable la veié, tan arrugada, es féu un gran panxó de riure, tot dient:

–Amb deu mil anys que tinc, no havia vist mai una cosa com aquesta!

Lavors es presentà el jugador, i digué al dimoni:

–Tens deu mil anys!

En Banyeta-verda, tot escorregut i amb la cua entre cames, se'n tornà cap a l'infern, tot pensant: «Qui massa xerra, sempre l'erra!»

Joan Amades. “Els anys del dimoni”, dins del llibre *Noves rondalles populars*. Barcelona: Editorial Selecta, 1985, pàg. 231 i 232.

TEXT NÚM. 14

ELS BALNERARIS [fragments] (de Joan Perucho)

CHRYSOPRASUS. Té el color del suc dels créixens. Aquell que la miri fixament, s'empetitirà a poc a poc fins a desaparèixer de la vista de la gent. Hi ha un llibre de Richard Matheson –*The Shrinking Man*– que analitza minuciosament aquestes inesperades propietats.

En el lapidari del savi Mohamat Abenquich es diu que la seva virtut és tal que al seu davant fugen les mosques i tots els rèptils dolents. “I encara en digueren més els savis –s’hi afegeix–; que els diables s’espanten d’aquell qui la duu al damunt, i que no li fa mal obra de nigromància ni cap mena d’encantament que li facin”.

JASPI. Pedra verda. Ve del grec *las*, que vol dir verd, i *pina*, que vol dir gemma. En determinades circumstàncies, revela l’esdevenidor. Els Cavallers Teutònics la guardaven en un cofret de sàndal i cada dissabte, al capvespre, la contemplaven sota la llum vacil·lant de les torxes. El professor M. von Trietschke en la seva obra monumental *Das Deutsche Ordensland Preussen* (1862), assegura que les matances de lituans i estonians foren provocades per una d’aquestes pedres falsificades.

LYCHNIS. Llueix com la llum de la llàntia (*lychnus*) i s’assembla al carbuncle. A la Bretanya, el rei Artur l’emprava per a llegir colgat dins el llit, i després la passava a la seva muller Ginebra, que era una impacient i gran lectora. El *lychnis* fou robat per un màgic traïdor i només pogué ésser recuperat mercès als esforços de l’eximi cavaller Lançarot del Llac.

QUELONITES. Semblant a l’ull de la tortuga índia, els màgics se la posen a la boca des de temps immemorials sense que se n’hagi pogut escatir el motiu. El seu aspecte adquireix aleshores gran severitat. Ramon Llull l’emprava en les seves discussions teològiques, i els seus arguments esparveraven la cúria romana, els components de la qual s’amagaven esmaperduts darrere les cortines del palau. El Tasso es va inspirar en aquestes escenes quan escriu (*Jerusalem Alliberada*, cap. V, estança XXXV):

*A Lulio ascolta, e in rígida semblança
Porge più di timor che di speranza.*

TEXT NÚM. 15

[El cavallet de Capçanes], (text adaptat de la *Guia del Priorat*)

Un matí d'hivern al bar Sport de Falset. Hi ha molta gent. Un barbi parla amb uns amics. Prop d'ells, un taxista de la comarca, dedicat també a la compravenda d'animals.

El barbi ha vist el tractant amb la cua de l'ull i sense donar-hi importància diu als amics: tinc un cavall per vendre... La conversa continua, però a la primera oportunitat el taxista s'atansa i pregunta interessat:

-Així... tens un cavall per vendre?

-Sí, efectivament, però si no me'l paguen bé no el vendré pas...

-Home, si no et sap greu, podria mirar-me'l i donar-te preu. Quan marxes?

-D'aquí una estona.

-Que vas amb algú?

-No, no vaig sol... i a peu.

-Doncs, si vols, et porto jo amb el cotxe, i de passada em miro el cavall.

-Per mi no hi ha cap inconvenient, però t'adverteixo que el cavall és molt petit...

-Home, ja faré els possibles de pagar-te el preu més alt.

-Si és així...

-En fi, anem-lo a veure i per part meva no es perdrà. Que té molts anys?

-Molts, molts...

-Quinze o vint?

-Més, més, prop de cinquanta.

El tractant es queda de pedra mentre el barbí sentència.

-És un cavallet de cartró que em van portar els Reis quan era petit. Com que ara ja no hi jugo, el vull vendre.

Joan Asens. [El cavallet de Capçanes] text adaptat, dins *Guia del Priorat*.

Tarragona: Edicions de la Llibreria de la Rambla, 1981, pàg. 98

TEXT NÚM. 16

ELS SET CRIATS (de Joan Amades)

Heus aquí que un ric home tenia set criats. Un d'ells era tan desaprensiu que no s'hi pensava gaire a cruspir-se els millors talls del rebost i les menges destinades als altres.

Per moltes proves que l'amo havia fet, mai no havia assolit de descobrir qui era el gormand. Un dia posà al rebost un plat amb set prunes, i el criat llaminer molt aviat se'n menjà una, de la qual, per no ésser descobert, s'empassà el pinyol i tot. Cridats i preguntats tots set, no hi hagué manera de posar res en clar, fins que el senyor, avorrit, resolgué sotmetre el cas al rei Salomó. Aquest li aconsellà que enviés els set criats a veure'l.

Quan els tingué al davant, el rei els parlà així:

- No us he fet pas venir per aclarir qui de vosaltres s'ha menjat la pruna, puix que això tant se val, sinó per advertir, a qui ho hagi fet, que el pinyol que s'ha empassat és metzinós, i que morirà abans de demà si no el treu molt aviat.

El rei no havia acabat de parlar, quan un d'ells ja demanà un vomitiu a corre-cuita.

Joan Amades. "Els set criats", dins del llibre *Noves rondalles populars*.
Barcelona: Editorial Selecta, 1985, pàg. 35 i 36.

TEXT NÚM. 17

COMPARE LLOP I EL GOS (de Miquel Desclot)

Vet aquí que una vegada hi havia un gos de ramat tan magre que ni es podia tenir dret. Un dia el va anar a trobar el llop i li va dir:

–Si tu vols podem fer un bon negoci. Em deixes agafar un moltó i fas veure que m’empaites una mica i després et deixes caure, perdudes les forces, i així l’amo et donarà més recapte i et farà i més bona vida.

El negoci va semblar bé al gos, i així ho van fer. Al cap d’un quant temps el llop tornà a fer la mateixa proposició al gos dient que, com que ja anava més tip, l’empaités més tros fent veure que tenia més delit però que encara no en tenia prou per agafar-lo, i així l’amo l’atiparia més. Al gos li va venir bé i repetiren la comèdia, i tots dos hi sortiren guanyant.

I heus aquí que, al cap d’un quant temps més, el llop tornà a trobar el gos per repetir la comèdia, però el gos li digué que aleshores ja anava prou tip i no podia fer veure que l’empaitava i no el podia agafar.

El llop tot s’hi enfadà i tractà el gos de desagraït, fins que el gos li digué:

–Perquè no et puguis queixar de mi, aquesta nit et deixo venir al rebost de casa, on trobaràs molt bones viandes i te’n podràs fer un bon tip. Fes tot el que vulguis, que jo no et descobriré.

I així ho van fer. Però heus aquí que el llop havia sentit parlar molt del vi, però mai no n’havia tastat i cregué que o aleshores o mai, i es va agafar a l’aixeta de la bota i xuma que xuma fins a agafar una mantellina que no s’hi veia de content. Sentí com els mossos i la gent de la casa, de sobretaula, cantaven, i pensà que, si l’estar tip feia cantar, també havia de cantar ell, que ho estava més que mai. I es posà a cantar. És clar, la gent de la casa el van sentir i tots hi van comparèixer amb garrots i li van donar una tonyina que no van parar fins que el deixaren mort.

Miquel Desclot. “Compare llop i el gos” del llibre *Lectures... i l’altre mig diu que no*. Barcelona: Editorial Onda, SA, 1993, pàg. 71 i 72.

TEXT NÚM. 18

LA MONA I EL DOFÍ (de La Fontaine)

Quan viatjaven, els grecs d'aquell temps tenien el costum d'endur-se'n tota mena d'animals dalt del vaixell; sobretot mones i gossos.

S'esdevingué, doncs, que un vaixell que portava força diners, i també duia aquests animals, es va enfonsar no gaire lluny de la ciutat d'Atenes. Tot va ser per una fortíssima tempesta, i molts homes s'haurien ofegats si no hagués estat pels dofins, que van fer pujar a la seva esquena els pobres naufrags, i els van dur fins a la costa.

Una mona que hi havia al vaixell, i no sabia nedar, va voler aprofitar la seva semblança amb els homes, i va pujar a sobre d'un dofí per tal de salvar-se.

Quan ja gairebé arribaven a la costa, el dofí, només per dir alguna cosa, li preguntà:

–Que potser ets d'Atenes, tu?

–Sí li respongué la mona. Sóc un dels personatges més principals de la ciutat, si algun dia em necessites per qualsevol cosa, només has de preguntar al primer que trobis en arribar a Atenes, i ja et diran on visc. L'alcalde és el meu cosí, i tinc molt bones influències.

–Ah, doncs moltes gràcies. I el Pireu? Suposo que el deueu veure cada dia.

El Pireu és el port d'Atenes; però la mona, que no sabia, es va pensar que era el nom d'una persona. I va dir:

–Sí! Cada dia el veig. És molt amic meu.

Quan el dofí va sentir aquesta resposta va mirar qui duia al damunt. S'adonà que era una mona, la va tirar a l'aigua, i se'n tornà al vaixell a salvar més homes.

La mona d'aquesta història va fer com moltes persones: parlen de coses, i en realitat no en tenen ni idea. Només quan et mostres ignorant en alguna cosa podràs ser ensenyat pels altres; però si t'enorgulleixes sense cap motiu, mai no podràs aprendre res, i seràs un badoc tota la teva vida.

La Fontaine. “La mona i el dofí”, dins *Fables d'Isop i La Fontaine*. Madrid: Susaeta ediciones, sa, 1999, pàg. 109.

TEXT NÚM. 19

LLETANIA DE LA MARE (de Joana Raspall)

Tu, que donares el teu millor bes
per fer-me possible;

tu, que sentires glatir ta carn jove
del goig d'esperar-me;

tu, que sofrires la unglada roent
del dolor de lliurar-me;

BENEÏDA SIGUIS, MARE, BENEÏDA!

Tu, que venceres l'horror de les nits
de perill per vetllar-me;

tu, que cercares la vena del seny
amorós per guiar-me;

tu, que deixares tot altre plaer
pel plaer d'ajudar-me;

BENEÏDA SIGUIS, MARE, BENEÏDA!

Tu, que plorares d'orgull i de goig
i volgueres comprendre'm;

tu, que fremires d'espant allunyant
l'ocasió d'esgarriar-me;

tu, que pregares per mi reclamant
tot un món per donar-me;

BENEÏDA SIGUIS, MARE, BENEÏDA!

Joana Raspall. "Lletania de la mare", dins *Batec de paraules*. Vilanova i la Geltrú: El cep i la nansa edicions, 2012, pàg. 471.

TEXT NÚM. 20

LA LLEGENDA DE SANT JORDI (d'Elisabet Abeyà i Caterina Valriu)

Fa molts i molts d'anys, als voltants d'un poble, s'hi passejava un drac monstruós. Podia caminar, volar i nedar i tenia l'alè pudent, fins al punt que des de molt enfora enverinava l'aire i matava tots els qui el respiraven. S'empassolava tot el que trobava davant seu: ovelles, bous, porcs, cavalls, homes, dones, infants... I, és clar, tota la gent d'aquell poble estava atemorida.

Entre tots els veïns decidiren que cada dia donarien al drac dos animals dels seus ramats per calmar-li la fam. Això anà bé durant unes quantes setmanes, però arribà el moment que s'acabaren els animals i el terrible drac continuava envoltant el poble dia i nit.

Així fou com els veïns decidiren fer un sorteig cada dia i donar al drac la persona a qui li hagués tocat per mala sort. Sempre seria millor això que estar tots cada dia exposats a les dentellades del drac.

Just el primer dia que feren el sorteig tocà la mala sort a la filla del rei. Era una princesa resplendent com el sol i bonica com les estrelles.

El rei no volia lliurar al drac la seva única filla, però els vilatans li exigiren el compliment del pacte que havien fet entre tots. El rei, amb el cor ple de llàgrimes, deixà partir la seva filla al lloc del sacrifici, allà on cada dia el drac recollia la seva presa.

Tot el poble, també trist, mirava com la princesa s'allunyava enllà de la murada. De la muntanya davallava el drac, disposat a engolir-se la princesa.

Quan el drac ja quasi arribava prop de la princesa, sense que ningú sàpigues d'on havia sortit, aparegué un jove esvelt, dalt d'un cavall blanc, amb un escut que tenia una creu vermella. El valent cavaller digué a la princesa:

–No tinguis por, he vingut per combatre el monstre!

I amb un cop de llança matà el drac.

Allà mateix nasqué un roser de roses vermelles i el cavaller en donà una a la princesa en senyal d'amor.

El poble aclamà aquell jove tan valent que els acabava d'alliberar del dret i el rei el volia premiar concedint-li la mà de la seva filla. Però resulta que aquell cavaller era Sant Jordi i els digué que no mereixia cap premi, i s'allunyà dalt del seu cavall blanc, qui sap si a alliberar altres pobles i altres princeses.

Elisabet Abeyà i Caterina Valriu. “La llegenda de Sant Jordi” dins *Per fat i fat. Contes per tornar a contar*. Mallorca: Editorial Moll, 2006, pàg. 191 i 192.